

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martinek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martinek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 8,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GREGRÜNDET 1874 (New Yorske Listy) • MONTAG, den 18. MÄRZ 1974 • POSTFACH, 3 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 11. • PREIS S. FR. 1.00

S čím souhlasíme KRIZE DEMOKRACIE

SOVĚTSKÝ PLÁN. NA ZÁPADĚ — ČO?

I.

Dvacet let si Spojené státy, Anglie a řada dalších spojen-ců dělali starosti se sovětským pronikáním na Střední Východ a do středozemní obla-sti. Arabsko-izraelský konflikt začal ohrožovat světový mír jen proto, že ho Sovětský svaz využíval jako nejúčinnějši zbraně své vlastní poli-tiky.

Nyní je zcela jasné, co se přihodilo. Sovětský plán byl stejný v roce 1967 jako v roce 1973: využít arabského nepřátelství k existenci izraelského státu jako katalyzátoru a podnítit válku, která by měla několik jasné určených cílů. Za prvé, vystupňováním arabských nacionalistických vášní k bodu varu radikalizovat umírněné arabské režimy, podrobit je sovětskému vlivu a nakonec sovětské kontrole. Za druhé, oddělit západní Evropu od Spojených států. Za třetí, vytvořit situaci, v níž by Izrael byl v nebezpečí a Spojené státy a jiné země by byly zataženy do konfliktu a snad i do války s celým islamským světem.

Sověty v roce 1967 — jak tehdy řekly — přecenily Araby a podcenily Izrael. Od té doby věnovaly šest let úsilí a mnoho miliard na to, aby vyvíčily a vyzbrojily egyptskou a syrskou armádu a připravily je sa útok.

Po říjnové válce jsou atlantičtí spojenci v nové situaci. Museli nahlédnout, že sovětské pronikání na Střední Východ znamená útok na NATO. Pociťili náhle sílu arabského olejového monopolu a všechny jeho následky, politické, hospodářské a vojenské. A začali si uvědomovat, že možná budou brzo povoláni, aby splnili svou obrovskou mravní a politickou odpovědnost za samu existenci Izraele, který byl vytvořen pod mezinárodní protekcí.

Sdílejší-li země společný osud, zdálo by se, že by si neměly vyžádat do vlasů pro politické a hospodářské problémy, které je mohou zavést na pokraj války. Měly by se aspoň pravidelně radit a zmírnit své difference. Spojencům se však nejen nepodařilo sladit politiku v jedné otázce za druhou; jejich politické cíle se začaly rozcházet. Riziko už obvyklých spojeneckých neshod se stalo zřejmým za říj-

nové války na Středním Vý-
chodě a po ní.

Můžeme vyvinout ještě nějakou tvůrčí energii po zkušenostech vietnamské války a Watergatu? Nemáme jinou volbu než se o to pokoušet — podobně jako Foch na Marň — protože prožíváme vrcholný okamžik, kdy se možná rozhodne, zda vláda zákona nad myslí moderního člověka bude obhájena nebo zničena; to jest, zda civilizace přetrvá nebo ji pohltí tma.

E. W. Rostow, profesor práva
na Yale universitě, v "Commentary"

SOVĚTSKÝ PLÁN

II.

Prostý fakt je, že Sovětský svaz stále zvyšuje výrobu a kvalitu svých zbraní a posiluje své armády — na zemi, ve vzduchu i na moři. Znameníitou představou o sovětském vojenském průmyslu získáme, všimneme-li si výzbroje klientů Moskvy v arabsko-izraelské válce loni na podzim. Sama Sýrie měla 2.350 tanků. Srovnáme s tím 800 tanků v dnešní francouzské armádě — a Sýrie má jen 7 milionů obyvatel. Francie 51 milionů.

V dohodě, kterou 2. června 1973 podepsali pánové Nixon a Brežněv, je zahrnuto od-souzení snahy velmocí usilo-vat o jednostrannou výhodu a slibují se v ní opatření — která mají zabránit náhodné-mu výbuchu nukleární války. Duch této dohody byl jistě porušen Ruskem na Středním Východě a to mělo za násle-dek říjnovou pohotovost všech amerických vojenských sil.

Když se díváme zpět na nedávnou historii, vidíme, že Moskva neustále vyhrávala v závodě velmocí. Strategickým výsledkem izraelské šestidenní války bylo, že sovětské loďstvo natrvalo proniklo do Středomoří. Západ vnesl jen krotké námitky, když Rusko v roce 1968 okupovalo Československo a zdůraznilo tak svou moc ve východní Evropě. Indie, podporovaná Sovětským svazem, rozbila v roce 1971 Pákistán, spojence Ameriky.

Spojené státy nikdy nemohou užít konvenčních vojenských sil v kritické srážce se Sovětským svazem, který má desetkrát více divízi. Rusko také vede ve vesmírných zbraních, jako je orbitální bombardovací systém. Jediné důležité plus, které má Ame-

(Pokrač. na str. 7)

Ve světě nyní vládnou komunistické vlády, jejichž metodou je strach a násilí, a nekomunistické vlády, které nemají důvěru většiny lidu. Vysvětlení není v neschopnosti současné generace politických vůdců. Pravda je, že odešli výmluvní idealisté — jako byli Churchill a de Gaulle. Nahradili je většinou političti technikové, inteligentní a pílní muži. Protože je ve světě strach z atomových zbraní, ovládli umění, jak udržovat rovnováhu síly a vyhnout se válkám, ale neovládli umění, jak udržovat v rovnováze hospodářské zdroje nebo řešit problémy denního života.

Političtí vůdcové v demokracickém světě, odkázání na hlasy lidu, jsou vydáni na pospas událostem, které jsou mimo jejich kontrolu: jde na příklad o vysoké ceny potravin a oleje, které si nemohou dovolit, chtějí-li se spoléhat

EVROPA A AMERIKA: JAK DÁL?

Vztahy mezi Spojenými státy a západní Evropou, které procházejí jistým obtížným napětím od počátku krize na Středním východě, jsou po návratu amerického ministra zahraničí Henry Kissingera z jeho poslední cesty do hlavních měst Středního východu, po níž následoval jeho neočekávaný zájezd do sídla západoevropského společenství spolu s odbočkou do Bonnu, v popředí zájmu amerických úředních míst i amerických komentátorů po obou březích Atlantiku. Situaci, která je do jisté míry vyvolána tím, že Evropa není schopna mluvit, jak by si to přál americký ministr zahraničí, "jedněmi ústy," ovšem nijak neprospěl nerozhodný výsledek britských voleb — který jen dále podtrhl nevyjasněnou politickou situaci v mnoha zemích západní Evropy, kde jsou u moci buď menšinové vlády anebo vratké vládní koalice. A lze jen doufat, že se tyto vztahy aspoň částečně ujasní očekávaným dvojím prohlášením mocností Atlantického paktu

na podporu obyvateľstva — zvyklého očakávať, že se jeho životní úroveň každý rok zvýši.

Britové žili nad poměry po dobu celé generace a žádný z jejich vůdců nenašel na tento problém odpověď. Není pak divu, že britské volby byly nerozhodné. Hlasující občané řekli "nevíme", právě tak jak to říkají vůdcové, kteří se shodují pouze v tom, že Velká Británie stojí před "katastrofální" hospodářskou vyhlídkou.

Přítom nebyla "vůle lidu" tak neznáma. Britský lid stejně jako americký je unaven stranickou politikou a uvítal by patrně utvoření velké koalice po dobu krize. Ale panové Heath a Wilson se drželi paradoxu, že země je ve vážném nebezpečí, ale ne v tak vážném, aby se museli spojit na její záchranu. Budou se tedy brodit každý zvlášť.

Mnohdy nic není tak trvalé

jako "dočasná" vláda. I Richard Nixon, přes všechny své potíže a přes většinu Demokratické strany v Kongresu, nějak pokračuje v úřadě bez viditelné politické podpory. Je možné, že to tak půjde i ve Velké Británii pod Heathovým nebo Wilsonovým vedením. Hornická stávka, třídení pracovní týden, pokles libry a cen akcií — to vše nasvědčuje, že situace je příliš vážná, než aby kterákoliv strana, velká či malá, přehlasovala a povalila vládu ze stranických důvodů.

To však je jen formule, jak přežít, nikoli jak vyléčit choroby demokracie — ani u nás ani jinde ve svobodném světě. Politický "úpadek Západu" už není předmět teoretické debaty, nýbrž hrozivá realita, zvláště když první země Západu, Spojené státy, má tolik vlastních problémů.

*James Reston
v New York Times*

a mocností Západoevropské-
ho společenství.

O vztazích s evropskými spojenci se rozhovořil po návratu amerického ministra zahraničí do Washingtonu mluvčí jeho ministerstva — který vyslovil stížnost, že devět národů Západoevropského hospodářského společenství nekonsultovalo Spojené státy předem v souvislosti s jejich nabídkou dlouhodobé hospodářské a technické pomoci arabským zemím, jež byla uveřejněna těsně před příletem amerického ministra zahraničí do Bruselu.

Podle zpráv ze západoněmec-
kých a amerických diploma-
tických míst v Evropě, dok-
tor Kissinger byl jen nefor-
málně vyrozuměn o záměru
Západoevropského společen-
ství předložit arabským ze-
mím tuto novou nabídku, a
to v průběhu svých důvěr-
ných porad se západoněmec-
kým kancléřem Brandtem a
jeho ministrem zahraničí
Scheelem v Bonnu. Avšak ú-
ředně mu toto rozhodnutí ra-
dy ministrů Západoevropské
ho společenství bylo sděleno
telefonem až v průběhu za-
(Pokrač. na str. 5)

Opravdu konec embarga?

Naftové embargo nad Spojenými státy bylo tedy z rozhodnutí Arabů milostivě "zvednuto". Tankové lodí s arabským olejem opět poplují do amerických přístavů. Je-li to americké vítězství, je-li to opatření trvalého rázu, ukáže budoucnost. Syrsko-izraelské pohraniční šarvátky — abychom užili nej-

mírnějšího výrazu — trvají. V jejích pozadí stojí temný syrský spojenec — Sovětský svaz. Zrušení embarga se mu nelíbí a nehodí. Uvidíme, co se v té věci ještě pokusí udělat, či jak dlouho — z vlastního ekonomického zájmu — počká, nežli se odhodlá znovu rozpoutat nějaký zmatek v neklidné oblasti Středního východu.

O ČESKOSLOVENSKU

Slovenské literární ceny

Vydavatelství Slovenský spisovateľ udělilo své ceny za loňský rok. Získali je Marián Kováčik za básnickou sbírku *Modré období*, Jozef Kot za novelu *Horečka* a Ján Jonáš za knihu *Ve znamení Panny*. Ceny za překlady dostali Ján Kostra a Blahoslav Hečko. V oblasti literární kritiky cena nebyla udělena.

Lednový plán

Český průmysl splnil plán na leden 1974 — podle úředních informací — na 100%. Takové číslo platí v místních poměrech za podezřelý, protože skrývá pravidelně několik údajů o neplnění plánu. I tentokrát se to potvrzuje: manko mají hlavně závody v odvětví lánářského, pletářského a oděvního průmyslu — výroby kožené galanterie a bižuterie. K celkovému číslu "100%" přispěl zvýšenou výrobou hlavně potravinářský průmysl, přičemž plán splnilo i chemické a farmaceutické odvětví.

Cs. móda

Pro návrháře módních kolekcí ze "socialistických zemí", kteří se letos shromáždili v Sofii, předvedla čs. delegace především kolekci 20 modelů dámských šatů pro denní nošení. Přednost se dává oděvům sportovně laděným s možností různých variant. V délce klasických šatů zůstává východní móda kolem kolena; mladé dívky nosí stále délky 10-15 centimetrů nad kolena.

Průnik do Paříže

Za účasti oficiální vládní delegace se konaly v Paříži Dny čs. hospodářství. Bylo uspořádáno 14 přednášek, zejména z oborů chemie, polovodičů i textilních a obráběcích strojů. Delegace jednala s představiteli francouzských hospodářských a průmyslových kruhů o rozvoji další ekonomické spolupráce.

Naše knihy v exilu

Knihy vlastní edice a všech exilových nakladatelství do celého světa zasílá

LITERÁRNÍ KLUB

K. J. Krušina, Box 239, S 126 02 Hagersten 2, Sweden. Europe. Napište si o prospekt

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevýžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

Rok české hudby

U příležitosti 150. výročí narození Bedřicha Smetany byl zahájen Rok české hudby, a to slavnostním koncertem, jehož se zúčastnil i prezident Svoboda, předseda vlády Štrougal a ministr kultury Klusák, který měl také projev. Ke Smetanovu výročí bylo také uspořádáno několik výstav. Rok české hudby ovlivní i repertoár hudebního festivalu Pražské jaro. Mimořádnou událostí bude provedení Smetanových oper v jediném týdnu. Opera Národního divadla uvede na nádvoří Pražského hradu Dalibora.

Kolik bere hráč?

Trenér čs. fotbalového mužstva Ježek a předseda disciplinární komise Čs. fotbalového svazu Hlouška hovořili v rozhlasové besedě o tom, co si vydělávají hráči v první lize. Konkrétní sumy nebyly — jako nikdy — vysloveny. Ale řeklo se, že je to rozhodně víc než universitní profesor. Další citát: "Hráč, který hraje tři roky ligu, si může dovolit to, na co normální občan v této zemi nemůže pomyslet ani do konce svého života. Tito hráči mají všechno: perfektní zařízení byt, téměř každý rok nové auto — a přitom výkony, které odvádějí nejsou takové, aby tomu odpovídaly". Jedno stručné vyjádření. A co pravdy, jinak zamlčované, odhaluje!

Energetická spolupráce

Poslední zasedání výkonného výboru Rady vzájemné hospodářské pomoci v Moskvě se věnovalo — jak řekl čs. delegát Rohlíček — energetickým problémům. Bude vybudována nová síť elektrického rozvodu o vysokém napětí. Ta propojí východní Evropu s jednotnou soustavou evropské části SSSR.

Jako první v ČSSR

připravuje k servisnímu provozu samočinný počítač třetí generace Jednotného systému elektronických počítačů zemí RVHP. Podnik výrobní techniky v Brně, Počítač vznikl ve spolupráci s podniky Tesla a Zbrojovka. Svými parametry se řadí ke špičkovým výrobkům zemí Rady vzájemné hospodářské pomoci.

JAK SE DĚLÁ INFORMACE

Milan Schulz

Kdyby ten recept psala Magdalena Dobromila, blahé paměti příkladná kuchařka, vypadal by asi takto: "Vezmi fakt, vytrhni ho z kontextu, přimichej něco předsudků a hlavně — vraž do toho notnou dávkou demagogie!" Tak nějak by zněl předpis na informaci, kterou podává zmanipulovaná propaganda čtenáři či posluchači, jenž v naprosté většině nemá možnost si ji jakkoli prověřit.

Tak se třeba snadno řekne, že československá koruna se mocně zhodnotila, čehož důkazem je i to, že turistovi — cestujícímu do nesocialistické země, se prodává (dostane-li příslušné povolení, zvané příslib) dolar za 23 koruny místo dřívějších 36 korun, přičemž příděl je oproti minulosti téměř dvojnásobný, konkrétně 180 dolarů na osobu a cestu. Propaganda zná námitku: že hodnota dolaru na zahraničních trzích klesla; ale zná i výmluvu, neboť dodá — "ale zdaleka ne o tolik". Neřekne ovšem už o kolik, ačkoli by to snadno mohl zjistit, kdyby mu jeho nadřízení dovolili nahlédnout do kterýchkoli lepších západních novin. Tam by zjistil: poměr mezi dolarem a ostatními hlavními měnami, například švýcarským frankem a západoněmeckou markou, se změnil skoro pře-

Potravinářský salon

První mezinárodní potravinářský salon SALIMA 74 v Brně předčil očekávání západních vystavovatelů. Především čs. importní firmy projevíly velký zájem jak o potraviny, tak o techniku potravinářského průmyslu a distribuce. Byly uzavřeny smlouvy v hodnotě 650 milionů korun; čs. export naproti tomu sjednal dodávky pouze ve výši 270 milionů korun. Salonu se zúčastnilo skoro 2000 obchodních záměců.

Miliony bot

Závody čs. obuvnického průmyslu mají letos dodat na vnitřní trh 36 milionů párů obuvi. U dámské a dívčí obuvi se má obměna vzorů pohybovat kolem 70%. Velká část výroby bot je určena na export, z toho naprostá většina do SSSR.

sně o tolik, o č se změnila pražské předpisy. Protože většina čs. turistů, kterým se dostane vzácného devizového příslibu, necestuje daleko, proměňují si přidělené dolary na měnu toho či onoho evropského státu, takže se jim nakonec dostane sumy přesně stejné jako kdykoli předtím. A abychom nic nezamlčovali: protože na Západě inflační růst věru nepřestává, je otázka, zda se jim za tuto stejnou sumu dnes ještě dostane všech služeb a všeho toho zboží, s kterým počítali. Pokud pak jde o "zhodnocení koruny", což by bylo pro blahé čs. turisty jen žádoucí, lze je sotva změřit na tom, že suma v korunách, kterou vydá turista za přidělené devizy, je v poměrném přepočtu přesně stejná jako tomu bylo dříve. Údajný zisk existuje, žel, jen v nadšené informaci — v tomto případě bratislavských Rolnických novin.

Vezmeme jiné sdělení: jistý pán, který se v rámci amnestie údajně vrátil ze Spojených států do Československa, tvrdil v rozhovoru s pražským rozhlasem, že ve Spojených státech neexistují žádné veřejné bazény, že se tam musí zájemce zapsat do klubu s ročním poplatkem 250-300 dolarů, což se mu nechtělo a "neměl možnost se jednou za týden jít vykoupat". Pan Matulík nějakým záhadným způsobem nenašel cestu, kterou už po desítky let znají statisíce jiných amerických občanů.

Ovšem k lehkovážným závěrům se nedají strhnout jen lidé, kterým se třeba nedostává potřebného přehledu a dostatečného množství pramenů. Více na pováženou je, když ministr zdravotnictví v televizi prohlásí: "Československo je jediný stát na světě v dnešní době, který dává svým občanům léky zadarmo, pokud to vyžaduje jejich medicínská diagnóza".

To je už manipulace značně drastická a dokonce nepřesná i ve vlastním propagačním zájmu; znamená to snad, že tomu podobně není ani v ostatních socialistických zemích? Jinak jen stručně: ve všech západoevropských zemích (pravda, na různé úrovni a rozličném organizačním principu) existuje už po léta podobné zdravotní pojištění, jaké zná Československo.

Každý, kdo chce, si platí pravidelně nemocenskou pokladnu, která pak náklady ošetřujícímu lékaři či nemocnici vyúčtuje. Nejdále je toto zařízení vyvinuto ve Velké Británii a ve Švédsku, téměř podobné je to v Německé spolkové republice, v Rakousku, ve státech Beneluxu, ve Francii, v Itálii. Jen se snad jinak podává vyúčtování; někde jsou s propiácním účtů byrokratické potíže. Ale v zásadě platí: kdo se o pravidelné nemocenské a penzijní pojištění stará, to jest (stejně jako v Československu) odvádí ze své mzdy příslušné procento, ten je v základních věcech zajištěn. Člen vlády středoevropské země o tom může — i prostřednictvím svého sekretariátu — snadno získat potřebné údaje.

Všechny tyto agitací manipulace vyplývají z jednoho smutného komplexu, jemuž čas od času v obzvlášť tristní podobě propadají východoevropští funkcionáři: mají pořád pocit "chudých příbuzných" v dnešním pokročilém světě a snaží se proto každý sebemenší pokrok vydávat za svou zásluhu — a protože se nesmí pěstovat "kult osobnosti", za zásluhu socialistického zřízení. Tak se tuhle dal jeden přední pražský stranický funkcionář slyšet, že teprve socialistická společnost dala čs. hlavnímu městu podzemní dráhu: klade se otázka, proč tedy na metro nemusí dočasně čekat Londýn, Paříž, New York, Mnichov.

Nebo: prohlásil — na sjezdu žen — vysoký slovenský stranický činitel, že v programu dnešního režimu pro ulehčení prací v domácnosti je i rozšíření iniciativy bratislavských komunálních služeb, které zavedly donáškovou službu vypraného prádla. Takovéhle "výdobytky" v ru zaslouží pozorného uvážení, jak je prezentovat, jak vysoko je třítat. Pokud mě paměť neklame, rozváželo se vyprané prádlo (když si to někdo zaplatil) už před nejmeně deseti lety — abychom se vyhnuli případně klamněmu příkladu ze Západu — například v Praze-Kobylisích. A od známých jsem se do slechl, že tomu tak bylo i v jiných čtvrtích. Ale říkám: "bylo". Kdo ví, zda se všechny tvhle "vymoženosti revoluce" udrží při životě?

ZA JÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZA JÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bodné místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bořivým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhněte a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz
Přihlašte se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatíte poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno:
Adresa:

ZAČ JE MÍR?

Ferdinand Peroutka

Ani ne před dvěma roky, v červnu 1972, profesor Rubinstein, děkan právnické fakulty na Tel Avivské Univerzitě, napsal článek do noviny: "Israel zažívá jubileum šestidenní války v sebedůvěře, jaká byla sotva představitelná v minulosti. Pevně zakopán v hranicích příměří, vojensky silnější než kdy dříve, Israel vyvrátil všechna pochmurná proroctví. Israel to nikdy neměl tak dobré. Nebezpečí nové války je čím dál tím vzdálenější, israelská vojenská zdatnost roste novou produkcí a dodávkami zbraní."

Jak se stalo jiným národům před tím, na Israel přišla nutnost zahodit staré noviny a zapomenout na to, co v nich bylo psáno. Israel se snaží orientovat se v nové situaci. Krvavá a nerozhodná Yom Kippurová válka sama byla zlou událostí, ale hlavní rána přišla potom — když Arabové vyhlásili olejový bojkot. Ten působil jakoby desud neznámá přírodní síla náhle vypukla. Někteří státy úprkem — jak musíme říci — se připojily k táboru arabských sympatisérů,

Anglie přitom ztratila něco ze své důstojnosti. Mezinárodní situace se hluboce proměnila, když Arabové poprvé se rozhodli politicky využít toho faktu, že olejové zdroje jsou na jejich území. Byl to jeden ze skoků historie.

Nemůže být úkolem přátel Israele radit mu, aby zavřel oči, ačkoli nemohou společně říci, kolik dobrého mu vzejde z toho, když je nezávěre. Zbaven příměří, jež by dovedlo dodat přání, nahá situace je taková: může být pokládáno za naprosto jisté, že Arabové se nevzdají svých cílů. Otázka je jen, jaké jsou to cíle, zda velké, větší nebo největší. Arabové jsou přesvědčeni, že bude-li jim třeba ještě jedné nebo dvou válek, mohou je začít bez velkého rizika. Ne bez důvodů věří, že většina ve Spojených národech a sověty by je ochránily před následky prohrané války. Pokud zbraní se týká, budou jim dodány v hojnosti. Pokud ztrát na životech se týká, cítí se v nesmírné výhodě, početné

převažují Israel 40:1. Válka pro Araby není zápas na život a na smrt, jak je pro Israel, nýbrž jen na život. Nyní Arabové rychle se naučili být povznesenými. Syrie se cítí tak povznesena, že se zdráhá povědět, co se děje nebo dělo s jejími israelskými zajatci, jakoby to byla jen její vnitřní záležitost.

Americký zahraniční ministr Kissinger ji přemlouvá s velkou námahou. Jednání o mír a o hranice Israele se nevyhnutelně blíží, a Israelité praví: "Příliš mnoho si pamatujeme." Nemusíme se ptát, co si pamatují. "Náš základní cíl je zničit Israel", vyhlásil před sedmi lety egyptský prezident Nasser. "Návrat našich uprchlíků do Palestiny bude znamenat likvidaci Israele", řekl libanonský ministerský předseda. Hlavní egyptský novinář napsal v oficiálních egyptských novinách: "Podle našeho mínění jediná nebezpečná a uznaná israelská hranice je židovská synagoga v Tel Avivu a deset metrů okolo." At' jakkoli se nyní bude mluvit diplomaticky — Israelité nemohou si být jisti, zda tento obraz zkázy Israele není neměnný národní mythus, který žije ve vědomí a podvědomí Arabů a volá po splnění. Bude se jednat o hranicích. Kdyby byly upraveny hlavně nebo výlučně podle arabských přání — Israelity by podle velké pravděpodobnosti potkalo to neštěstí, ta ztráta normálního života, že by musili být ostražiti a připraveni hlídat a bránit se od rána do večera. Stát Israel byl myšlen jako útulek židů před pronásledováním, jemuž byli vystaveni v historii. Nyní nikoli jen s nervosy se obávají, aby stát Israel se nestal místem soustředěného, kolektivního židovského nebezpečí. Nejkonserватivnější arabský potentát, král Saudské Arábie — oznámil svůj program: na místo židovského státu Israel musí přijít smíšený arabsko-židovský stát — sice tento potentát nedá olej. Smíšený stát . . . Jak věci zatím vypadají, pravděpodobně stát s neutuchající vnitřní agresí Arabů, poháněných mythem. Závažným činitelem v tom všem je psychologie. Onen

zmíněný oficiální egyptský novinář jednou řekl americkému vyslanci: "Nesnažte se nás pochopit, my sami se nechápeme." Avšak pochopení není tak nesnadné, a egyptskému novináři se nechtělo říci všechno, co si myslil. Jako jiné národy, také Arabové hodně žijí svou historií. Kdysi měli rytíře, kteří se vyrovnali evropským Křižákům, a okraje jihozápadní Evropy se před nimi třáslly. Měli vynikající vojevůdce — nezapomínejme na Shakespearovu Othelu, jež si najaly Benátky. Historikové uznávají zásluhy Arabů o rozvoj vědy v době, kdy Evropa ji neměla. V těch dávných časech Arabové měli vyspělou civilizaci, filosofii a vědu — evropská matematika a medicína jim za mnohé vděčily. Později Arabové podlehlí expansi Turků s jedné strany a evropských států s druhé — jaksi zmizeli z historie, propadli malátnosti, jejich země se časem staly velkými plochami zaostalosti. V devatenáctém a dvacátém století neexistovali jako vážný mezinárodní činitel, nýbrž jako rasa, již je poroučeno. Stát Israel byl usnesen a vytvořen v době této arabské bezmocnosti. Nyní Arabové snad stojí před svou renezancí, aspoň k ní mají všechnu vůli. A, jak cítí, tvůrce israelského státu postavili jim stát Israel do cesty. Arabové chtějí zpět svou historii, své rytíře, snad i svou vědu, a mají všechnu chuť si svou obnovenou důstojnost dokázat nejdříve na Israeli, své historické trauma si tam vybit.

Tento historicky podložený děj bylo by možno usměrnit, zbavit ho jeho zlých možností, kdyby . . . V roce 1945 sovětské Rusko bylo mezi sponzory státu Israel, ale od té doby se mnohonásobně rozmýšlelo. Z potřeby perfektní diktatury sověty jsou svrchovaně nepříznivý každému směru, který by některé sovětské občany snad mohl přimět, aby autoritu viděli někde jinde než v ústředním výboru sovětské komunistické strany. At' už by to byl vlastenecký cit pro svou vlastní zemi, nebo církev nebo autonomie rozumu. Nejhorší by ovšem bylo, kdyby občan vyznával směr, jenž má zahraniční souvislosti — jako je má sionismus. Mimo to sověty shledávají, že v jejich sousedství ještě existuje stát, který není jejich spencem. To sovětům po zdáří invasi Madarska a Československa připadá jako výjimka z pravidla, a nejsou tak uzpůsobeny, aby o tom smýšlely shovívavě. Pak je další stránka věci: komu co prospívá. Sověty energicky rozhodly, že příchyllost Arabů jim bude neobyčejně

prospěšná, kdežto příchyllost malinkého Israele nijak. Sověty uzavřely s Amerikou dohodu, podle níž žádná z obou stran nebude se snažit získat za zády druhé strany výhody, které by mohly změnit mezinárodní stav. Mohlo by se říci, že přímo pod ochranou této dohody sověty činí všechno, aby na svou stranu dostaly všechny Araby a tím co nejdůkladněji proměnily stav věcí na Středním východě, potom snad ještě dále. Není, kdo by nevěřil, že Arabové by nemohli zahajovat a opakovat své útoky bez materiálu — který jim štědrě a rychle dodávají sověty.

Když západní evropské státy s neslušným chvatem se vzdaly úvah o spravedlnosti pro Israel, nebylo by divu, kdyby úzkostný pocit izolace vznikl v obyvatelstvu Israele. Zajisté, Amerika zůstává na jeho straně, ale žádná americká vláda, demokraticky odpovědná svému obyvatelstvu, by se neodvážila ohrozit mír své vlastní země tím, že by se zastávala toho, aby Israel si ponechal území získaná ve válce. Pro to by nebylo možno získat podporu amerických davů. Pan Kissinger řekl už před tím, než se stal zahraničním ministrem: "Amerika bude hájit Israel — ale ne jeho výboje." Jak z toho všeho vydobýt bezpečné hranice pro Israel, je zatím neznámo. A tak Arabové pod ochranou hesla "vrátit obsazená území" usilují o takové hranice, z nichž jim dodané zdokonalené sovětské rakety by hned v první hodině mohly zasáhnout všechna města Israele. Posledního prosince se konaly v Israeli volby, jejichž výsledkem měl být mandát vládě pro tuto těžkou chvíli. Jestliže se dobře pamatujeme, kandidovalo dvacet stran, jednotný mandát měl vyjít z dvaceterůznosti. Dvacet stran — to znamená, že přílišný důraz byl kladen na různost, ačkoli jeden hlavní cíl musil být velmi přirozeně všem společný. Dvacet stran se zdá být luxusem dob neklidnějších. Produkuje tu nervosa nezdaru své jedovaté účinky? Zatím co Arabové jsou jednodušší než kdy dříve, jsou Israelité rozdělenější než kdy dříve. Po volbách byla vybita okna israelského parlamentu. Četli jsme také analýsu, že volby prý byly "v podstatě zápasem o následnictví". To připadá podivné: zápas o následnictví v době, kdy následník bude muset předsedat nevyhnutelnému ústupu Israele a tím na sebe přitáhne hněvivou hanu těch, kdo vždy jsou nakloněni vykládat velké nepříznivé události, snad i osud, pochopením jedině.

Israel získával úctu svou duchovní strukturou, disciplínou, která z něho činila úspěšný stát v míru i ve válce. Projde i touto krizí, jako dosud krisemi procházel, nebo povolí nervosa nezdaru? Byly už proneseny i podivné řeči. Kandidát pravicového israel-

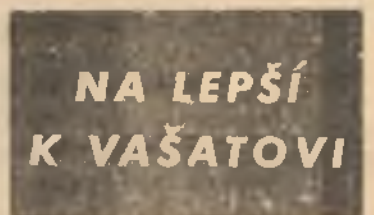
PROTIMLUVY

V čs. ekonomické propagandě se často hovoří o nutnosti zvyšovat jakost výrobků. Vláda také loni přijala souhrn opatření pro další postup v řízení kvalitní výroby. Ale odborníci — jako třeba onehdy i komentátor dobře hlídaného pražského rozhlasu — si od těchto opatření moc neslibují. Komentátor pravil: "Není možné — abychom měli jeden soubor opatření, který by prosazoval péči o jakost v národním hospodářství, a vedle toho celkový systém řízení, plánování a stimulování výroby, který by byl k otázkám kvality naší výroby netečný nebo dokonce byl pro její zvyšování překážkou" Tuto kritiku vládní politiky je v čs. sdělovacích prostředcích dnes málokdy tak veřejně slyšet. Byť jde o téma už dlouho známé a také mnohokrát formulované.

Literární úředníci

Do Prahy se sjeli zástupci spisovatelských svazů ze "socialistických zemí", aby tu na svém 11. setkání (koná se v posledních letech každoročně vždy v jiném státě) projednali "otázky, které je zajímají". Na pořadu byl samozřejmě i "případ Solženicyn" a jeho různé obměny v jiných zemích než v SSSR. Literární úředníci dojednali opatření, jimiž se budou proti opozičním spisovatelům bránit. Při příležitosti setkání byla otevřena i výstava s názvem "Přehledka české a slovenské původní literatury v letech 1971-3". Nebylo tu vidět ani jednu knihu významnějšího autora.

ského směru z nějakých důvodů potřeboval říci: "Československo pro mne nic neznamena." Tu jeden malý národ praví, že druhý malý národ — ačkoli přece mnohem větší — není hoden jeho zájmu. Co si kandidát slibuje z lhostejnosti k malým národům? Nemůže z ní nic dobrého sklídit pro Israel. Nebo snad myslí, že Israel za-

NA LEPŠÍ
K VAŠATOVÍ

sedá s velmocemi u jednoho stolu? Pak je čas, aby slezl s tohoto vysokého koně. Israel je malý, velmi malý národ, a velmi závislý na tom, jak s malými národy je jednáno. Řekneme, že tato řeč byla pronesena z nervosy.

Vzpomínáme na rok 1967 — kdy pod diktaturou, která hlásala a od občanů vyžadovala nepřátelství k Israeli — čeští spisovatelé neřekli: "Israel pro nás nic neznamena", nýbrž povstali a mluvili ve prospěch Israele. Jsou proto dnes v exilu.

DOMÁCÍ KURS BIBLE

Nabízíme vám zdarma a nezávazně písemný biblický kurs o 20 úkolech.

Jméno
Ulice
Město

CZECH HOME BIBLE COURSE

1228 S. Euclid Avenue

Berwyn, Ill. 60402

NOVÁ KULTURNÍ REVOLUCE?

Vnitropolitická atmosféra v Čínské lidové republice se v posledních týdnech hodně změnila. Čínské sdělovací prostředky burcují národ do boje proti reakcionářům — revisionistům, imperialistům a proti duchovním pozůstatkům konfucioanismu. Konfucius žil sice více než před 2000 lety, ale má prý v Číně stále ještě stoupence. Kteří to jsou, sdělovací prostředky nevysvětlují. Terčem jejich útoku je bývalý ministr obrany Lin Piao, který už s čínské politické scény nadobro zmizel.

Celá kampaň je pro zahraniční pozorovatele nepřehledná, ale možno z ní vyvozovat, že v Číně se schyluje k nové kulturní revoluci, jejíž účelem je čínský lid ideologicky zocelit. Podle švýcarského listu Neue Zürcher Zeitung je kampaň proti Konfuciovi ve skutečnosti tažením proti lidem, kteří si osvojili v některých provinciích příliš velké kompetence na úkor stranické centrály. Decentralisaci vládní moci propagoval i Konfucius a dostal se proto do konfliktu s tehdejší císařem Čin Šihangem. Toho čínský tisk oslavuje jako obhájce centralistické koncepce, který usiloval o to, sjednotit Čínany proti nepříteli, ohrožujícímu zemi ze severu a který vybuchoval velkou zed'. Účelem takto usměrněné nejnovější kampaně zřejmě je utvrdit čínský lid v přesvědčení, že i dnes je Čína ohrožena ze

Mezinárodní přehled

severu a že je nutno se zbavit lidí, kteří se snaží oslabit centrální moc, kteří nepříteli podceňují nebo by byli dokonce schopni se s ním paktovat. Za spiklence a za sovětského agenta je označován jmenovitě sice jen nebožtík Lin Piao, ale v řadách čínských komunistů stále ještě prý jsou lidé, kteří podléhají sovětskému vlivu a kteří se sovětským typem komunismu sympatizují.

Podle některých politických pozorovatelů ide při nové ideologické kampani nejen o to vymýtit vlivy sovětské — ale i o to, omezit vlivy západní. Kampaň je, jak se zdá, zaměřena nepřímo i proti pragmatické politice předsedy vlády Čou En-laje — proti otvírání oken do světa. Čínští úřední činitelé se už přestali na cizince usmívat. Chovají se k nim odměřeně. Žádosti zahraničních návštěvníků o rozhovory odmítají. Pozvání na diplomatické recepce nepřijímají a nechťejí se scházet ani se zahraničními obchodníky, s odůvodněním, že jsou toho času příliš zaneprázdněni. Tendence izolovat Čínu od zahraničních vlivů jsou patrné také z toho, že čínské sdělovací prostředky začaly ostře kritizovat západní, takzvanou buržoasní hudbu a západní filmy a literární díla, která se zabývají čínskou problematikou. Na mušku si vzali například dokumentární film italského režiséra Michelan-

gela Antonioniho, který se už několik měsíců na Západě s úspěchem promítá. Přestože je to film v podstatě pročínský, kvalifikovali jej jako provokaci čínského lidu. V nemilost upadl v Pekingu také americký sinolog Owen Lattimore, který býval do nedávna osobním hostem Mao Ce-tunga a který s čínským komunismem vždycky sympatizoval. Nyní byl označen za amerického špiona.

Zdá se, že druhá kulturní revoluce už vypukla v Šanghaji, který byl vždycky baštou radikalismu, a kde zaujímá klíčovou pozici mladý člen politbyra Wang Hung Wen, který patří ve stranickém vedení k nejlevějšímu křídlu. Ulicemi — jak hlásí Reuterova tisková kancelář — pochodují zástupy mladých dělníků a studentů a provolávají hesla proti Konfuciovi a Lin Piaovi. Přednášky na universitě byly přerušeny. Masové demonstrace se odehrály také v průmyslovém městě Wuhanu ve střední Číně. Došlo prý při nich ke srážkám a dokonce i ke střelbě mezi umírněnými a radikálními skupinami, mezi stoupenci premiéra Čou En-laje a přívrženci Maovy manželky Čiang Čing. Spolehlivost těchto údajů si však těžko ověřit. Zahraničním diplomatům, žurnalistům a všem ostatním cizincům bylo totiž cestování po čínských provinciích zakázáno. Musejí se zdržovat v Pekingu a jen v odůvodněných případech mohou dostat zvláštní povolení k cestě přímým vlakem do britské kolonie Hongkongu.

PO SEDMI LETECH

Spojené státy a Egypt vstupují do nového období politické a hospodářské spolupráce. Po sedmi letech vyhlásila na stožár v Kahýře americká vlajka a na Massachusettské Avenue ve Washingtonu nechal nad svým sídlem egyptskou vlajku vztyčit egyptský velvyslanec Dr. Ashraf Ghorbal. Obnovení diplomatických styků bylo v zásadě dohodnuto už šestého listopadu loňského roku v Kahýře, během první diplomatické návštěvy Dr. Kissingera. Už tehdy si obě země vyměnily diplomatické zástupce a dohodly se na intenzivní diplomatické výměně názorů pro nadcházející mírová jednání na Středním východě. Oficiálně však zůstala zastupitelství takzvanými zájmovými úřady. K definitivní dohodě o obnovení diplomatických styků došlo mezi egyptským prezidentem Sadatem a americkým zahraničním ministrem Kissingerem v malé turistické zotavovně nedaleko Kahýry, na pokraji pouště, v dohledu pyramid.

President Nixon řekl, že obnovení diplomatických styků s Egyptem považuje za při-

rozený krok a za výsledek zlepšování vztahů mezi Spojenými státy a Egyptem v posledních měsících. Prvním americkým velvyslancem v Egyptě se stal dvaatřicetiletý diplomat Hermann Eilts, který je, jako Dr. Henry Kissinger — německého původu. Eilts zastupuje americké zájmy v Kahýře už od sedmého listopadu minulého roku.

ŘADY ZVLÁŠTNÍM ODDÍLŮM

Presidium Nejvyššího sovětu udělilo zvláštním dekretem vyznamenání vojenským jednotkám, které konají službu na sovětsko-čínské hranici. V lednu dostaly jednotky Zabajkalského vojenského okruhu Leninův řád. Nyní dostaly další vysoké vyznamenání — Řád rudé hvězdy jednotky na jižní hranici. Jedná se v obou případech o zvláštní oddíly, které spadají pod pravomoc Ministerstva vnitra. Na čínsko-sovětské hranici vládne už řadu let napětí. V zimě roku 1969 do konce došlo k ozbrojeným srážkám na řece Ussuri. — Peking obviňuje Moskvu z imperialismu a ve svém hraničním sporu předhazuje sovětské vládě, že nezákonně spravuje čínské území, které musela Čína odstoupit v 19. století ruským carům. Obě země krátce po incidentech na Ussuri sestavily společnou komisi, která měla vyřešit všechny stávající rozpory; tato komise se občas schází, ale její práce nenese žádné ovoce. Americká agentura UPI cituje hlas jednoho diplomata akreditovaného v Moskvě, který se pokusil zhodnotit význam předání vysokých státních vyznamenání pohraničním jednotkám: bud' se tam opět něco stalo anebo Sověti dávají najevo, že jsou na eventuální srážky dobře připraveni.

Zajímavosti ze světa

V Honolulu bude brzy zahájena výstava velkého muzea, které vypoví nejen historii Pearl Harbouru (japonský útok na tuto americkou základnu způsobil, že US vstoupily do druhé světové války), ale celou historii onoho válečného konfliktu. • V kanadské provincii Quebec se po dvou stoletích stává konečně francouzština úředním jazykem. • Osmého března, o Mezinárodním dnu žen, se na Rudém náměstí v Moskvě pokusila jistá žena o sebevraždu sebevypálením. Včas zasáhli lidé; ženu pak odvezla policie. • Nedaleko tureckých hranic v Iráku, se opět bouří Kurdové. • Nevíme, co vše objevila sovětská sonda, která přistála na povrchu Marsu; její vysílací zařízení nepracuje. • Zdvíháním dopisem odmítl Alexander Solženicyn pozvání amerického odborářského předsedy Meanyho uskutečnit přednáškové turné po Spojených státech. • Italská vláda zavedla přísnou kontrolu dovozu a vývozu lir. Cílem je zahraniční ziskům na účet oslabené měny v zahraničí a posílit tenčíci se rezervy Itálie. • Zlatou medaili za kolekci bižuterie získal na mezinárodním veletrhu v Sarajevu čs. podnik Jablonex. • Mezinárodní veletrh byl nedávno zahájen v Káhiře. Zúčastní se ho pětadvacet zemí včetně Československa. • Skoro o sedm procent zvýšila ceny svých vozů západoněmecká automobilka Volkswagen. • Podle nejnovějšího názoru odborníků byli egyptští vládcové pohřbíváni hluboko pod pyramidami a v pyramidách byli pohřbíváni jejich dvojníci •

Z AKTIVITY SOV. DISSIDENTU

V estonském hlavním městě Tallinu demonstrovalo před hotelem Intourist asi 40 osob — Estonců a sovětských občanů německého původu — žijících v této baltické republice. Nesli transparenty jako "prý se sovětskou mocí" a žádali, aby bylo etnickým Němcům dovoleno vyemigrovat do Německé spolkové republiky. Sovětská policie rychle zasáhla a zatkla účastníky demonstrace, k nimž patřili mladíci, muži a hrstka žen.

V Moskvě zatkla sovětská policie alespoň 12 Židů, kteří chystali demonstraci před budovou ústředního výboru komunistické strany. Chtějí totiž vycestovat, ale nemohou dostat povolení. Podle židovských pramenů se pohřešuje asi 50 dalších osob, které odjely z různých oblastí Sovětského svazu do Moskvy, aby se účastnily této demonstrace. Tři západní novináře, kteří se na místě informovali o protestní akci, sovětská policie zadržela a po výslechu propustila. Byli to Stevens Broening a Roger Ledington z agentury Associated Press a Richard Wallis z agentury Reuter.

OPĚT NEKLID OKOLO BERLÍNA

Západoněmecký ministr Egon Bahr odletěl do Moskvy, kde jedná o řadě důležitých otázek se sovětskými představiteli. V den jeho odletu vyšel v düsseldorfském deníku Rheinische Post interview se západoberlínským starostou Schützem. Schütz varuje ty sociální demokraty, kteří mají sklon zvykat si na to, že se východoněmecká vláda nedrží striktně čtyřmocenské dohody o rozdělení města. Předpokládá se, že situace kolem Berlína — je jedním z Bahrových předmětů jednání.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.50% přinese 7.90%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připisujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20.000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation* ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and
590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

Co je to revolucionář?

Z pražských Učitelských novin — z února 1974 — stojí za to si všimnout článku s lákavým titulkem: "Komunistická výchova na mateřských školách." Pracovnice mateřské školy v Karviné se v článku svěruje se zkušenostmi, jichž nabyla při výchově dětí předškolního věku, při čemž neskývá, že jde o "velmi náročný a složitý proces". V článku čteme: "Byly — rozumí se: v Karviné — skutečně hospicace z oblasti rozumové výchovy o tom, jak je možné děti seznamovat s obsahem pojmů Sovětský svaz, Rudá armáda, VRSR (čti: Velká říjnová socialistická revoluce), revolucionář, křížník Aurora, osobnost V. I. Lenina atd. Tyto na prvý pohled těžké pojmy se staly při důkladném a názorném výkladu dětem blízké a srozumitelné."

Článek bohužel neuvádí konkrétní údaje o tom, jak byly děti seznamovány s uvedenými pojmy a jak se zjistilo, že se jim ona slova stala "blízká". Jednak je dobře

známo, že česká — a vůbec středoevropská — škola nevyvolává obecně nijak zvlášť upřímné prostředí; že se tu hodně dá na biflování a po-

K čemu jsou milice?

Vždycky kolem 25. února se v Československu více mluví o Lidových milicích, o paramilitaristické organizaci KSČ, která vznikla v době tzv. "únorových událostí" v r. 1948. V r. 1968 byla tato složka komunistické strany předmětem ostré veřejné kritiky a celá řada jejích členů z nich vystoupila. Po r. 1969 se opět milice budují jako "součást vnitřní obrany státu". Náčelník obvodního štábu milic v Praze 5 Vilém Danda nedávno prohlásil, že jednotky "jsou cvičeny jak proti případnému vnitřnímu, tak i proti vnějšímu nepříteli . . .

V případě ohrožení republiky mají za úkol ochranu teritoria a likvidaci nepřátelských vzdušných výsadků". Tzv. vnitřní nepřítel nebyl v tomto případě blíže označen.

slušné opakování po vyučujícím. Na tom je zřejmě založen i popisovaný princip "rozumové výchovy předškolní mládeže". A za druhé je neméně dobře známo, jak se škola v ČSSR marně snaží vykládat dětem podle shora nařízené ideologie to, co jim rodiče a známí vysvětlí po svém a jednoduše. Mezi tímhle výkladem a školními osnovami bývá diametrální rozdíl. To je ovšem to nejhorší, co se dá na malých dětech ze strany režimu páchat. Už ve stáří od tří do šesti let narušovat jejich dotud čisté vědomí a nutit jim do hlavy dogmata, která zatím život vždycky vyvrátil. Ovšem — jak ukazuje zkušenost, pravda se hlavně před mladým člověkem utajit nedá. I ta mládež, která v srpnu 1968 kamenovala sovětské tanky pod Sv. Václavem, chodila do režimních mateřských škol.

A žádná "rozumová výchova" jí tehdy ony tanky a bajonety neučinila "blízkými" a "srozumitelnými".

M. S.

Smetanovo světové výročí

Když se před 150 lety, 2. března 1824, narodil Bedřich Smetana, ani český národ, ani jeho jazyk nebyly zabezpečeny a kultura, vyznačující se spíše dobrou vůlí než úrovní, nedosáhla ještě ve svém celku dospělosti. Smetana, který chodil do německých škol, napsal později v dopise příteli: "Prosim, abyste mi především odpustil všechny chyby jak ortografické, tak gramatické, které hojně se v mém psaní nalezou; neb až do dnešního času mně nebylo dopřáno se v naší mateřské řeči dotvrditi." Smetana uzavírá: "Že ale jsem tělem a duší Čechem . . . to nemusím opakovati."

Své vlastenectví dosvědčil Smetana v bouřlivém roce 1848, kdy se účastnil březnových událostí jako člen národní gardy. Pod dojmem těchto událostí píše Smetana své první skladby, jimiž projevuje svou oddanost národní věci. Výsledkem tohoto postoje je Smetanova "Píseň svobody" na slova J. J. Kolára, dále "Pochod studentské legie" a "Pochod národní gardy". A vedle těchto příležitostných skladeb, spontánně vytvořených uprostřed pohnutých dnů, zpracovává Smetana mocný dojem, který v něm zanechala doba, ve své první větší orchestrální skladbě, v "Slavnostní ouvertuře". V té době dobře redigují Marx a Engels časopis "Neue Rheinische Zeitung" a zabývají se několika slovanskou a českou otázkou. Podle jejich názoru Češi v revolučním roce 1848 zklamali, pracovali do rukou absolutismu a postavili se na stranu kontrarevoluce. Z toho Marx a Engels vyvozují, že existují nejen reakční třídy a režimy, ale i reakční národy. Revoluční jsou prý Němci, Poláci a Maďaři, ostatní, zvláště Češi, mají jediné historické poslání: aby ve světové revoluční bouři zazahynuli. "Příští světová válka", prorokují Marx a Engels v polovině minulého století. "dá zmizet s povrchu země nejen reakčním třídám a dynastiím, ale i celým reakčním národům. A i to je pokrok."

Šovinistické projevy Marxe a Engelse nemají u nás ohlas. Naopak, národ věří ve svou budoucnost a stanoví si nejvyšší cíle. Už před tím, devatenáctiletý gymnazista Bedřich Smetana si zaznamenává do deníku: "S pomocí bo-

ží budu jednou v technice Lisztem, v kompozici Mozartem." Nebyly to mladické sny, ale pracovní program, který obdobně platil i na jiných úsecích národního a kulturního života. Druhá polovina devatenáctého století přináší překotný rozvoj české hudby, divadla, literatury, maliřství a architektury a vyvrací Marxův a Engelsův soud nad českým národem. V tomto historickém procesu měl Smetanův genius klíčovou úlohu. Podařilo se mu v hudbě to, co v politice žádal Masaryk: udělal z české hudby hudbu světovou. K Smetanovi se národ vrací zvláště v těžkých chvílích, jak je o tom mnoho dokladů zvláště z doby nacistické okupace. Na podzim roku 1939 vyšel v Brně sborník "Smetanova Má vlast", který byl manifestačním navázáním na tradice národního obrození a českého humanismu. Ocituje si z tohoto sborníku aspoň několik vět. "A právě dnes, v době, kdy národní vědomí bylo posledními událostmi tak ztíženo a posíleno, mohou jedině velká tvůrčí díla poskytnout lidu pevnou mravní a duchovní oporu a tak posílit víru v lepší příští národa. V těžkých dobách se vždy tak přesvědčivě projeví pomíječnost umělecké bezduchosti a velikost věčných hodnot vrcholných projevů národních geniů. Smetana — toto drahé české jméno — je nejen v dnešní době hlubinou bezpečnosti pro náš národ, ale jedním z největších tvůrčích duchů, z něhož může český člověk čerpat sílu a vědomí velikosti a heroismu národní tvůrčí myšlenky."

Jaroslav Dresler

EVROPA A AMERIKA: JAK DÁL?

(Dokončení se str. 1)

sedání mocností Atlantického paktu, které právě informoval o svých vlastních diplomatických jednáních na Středním východě.

Tato otázka konsultací byla vždy jablkem sváru po celou dobu trvání Atlantického společenství sdružujícího patnáct zemí stejně jako (v posledních letech) ve vztazích mezi Spojenými státy a mocnostmi Západoevropského společenství. Obvykle ovšem to byli Evropané, kteří si stěžovali, že nejsou svým americkým spojencem vždy dostatečně a předem informováni zejména ve věci amerických jednání se Sovětským svazem. K poslední ostřejší výměně názorů v tomto smyslu došlo v souvislosti s válečným střetnutím na Středním východě loni v říjnu — kdy několik západoevropských vlád obvinilo Spojené státy, že vyhlásily celosvětovou brannou pohotovost jako odpověď na případnou konfrontaci se Sovětským svazem, aniž přitom předem varovaly své západoevropské atlantické spojence. Avšak podle prohlášení poradců amerického ministra zahraničí, zatímco západní Evropa takto trvá na tom, aby byla předem konsultována o případných amerických krocích, zároveň odmítá stejně konsultovat americkou stranu předem ve věci svých vlastních rozhodnutí a má tendenci stavět Spojené státy před fait accompli.

Mluví amerického ministra zahraničí, který zřejmě vyslovil svoji stížnost z příkazu

svého ministra, řekl výslovně: "Konsultace znamená ne být informován až dodatečně". A dodal, že "v důsledku toho Spojené státy si vyhrazují právo sáhnout rovněž k podobnému rozhodnutí, bude-li to napříště vhodné. To již není otázka zda západoevropští spojenci mluví jedněmi ústy. Otázka zní zda Evropané mluví a jednají podle zásad konsultace, která je tím, co lze rozumně očekávat mezi spřátelenými zeměmi."

Doktor Kissinger prý má rovněž obavy, že západoevropská nabídka arabským zemím by mohla podlomit jeho vlastní úsilí o vytvoření jednotného stanoviska v přístupu západních průmyslových zemí, — spotřebitelů petroleje, — vůči zemím-vývozcům. Na Washingtonské konferenci o světové energetické situaci, která se konala jedenáctého února, se osm západoevropských zemí postavilo na jednotné stanovisko se Spojenými státy, Kanadou a Japonskem ve věci energetické politiky, zatímco Francie se odmítla přidružit k tomuto úsilí. Avšak nyní, ani ne tři neděle po tomto společném rozhodnutí — Francie spolu s ostatními zeměmi Evropského hospodářského společenství vystupují jednostranně se svou novou nabídkou arabským zemím, což pochopitelně podráždilo amerického ministra zahraničí. Doktor Kissinger se totiž domnívá, že kdykoli je situace napjatá, devět zemí Evropského hospodářského společenství se pravidelně shodne na společné politice nejmenšího odporu, což o-

všem stejně pravidelně bývá stanovisko Francie, při čemž cílem francouzské politiky vždy je oddělit západní Evropu od Spojených států ve všech oblastech společného zájmu kromě otázek společné obrany. Na otázku zda Spojené státy by mohly dospět k tomu, že by se cítily nuceny otevřeně čelit této francouzské politice, americký ministr zahraničí Kissinger prý odpověděl, že by k tomu vskutku mohlo dojít.

Z toho, co píšou o současných americko-evropských vztazích američtí dopisovatelé v Evropě vyznívá, že problémy mohou být částečně způsobeny nedorozuměními ve věci osobního diplomatického stylu. Doktor Kissinger, který je dnes bezpochyby první hvězdou světového diplomatického horizontu, dovede obvykle svým vystoupením strhnout své kolegy, kteří se však někdy po jednotlivých poradách prý ptají jaké je přesně jeho stanovisko a mají podezření, že doktor Kissinger umí s každým kolegou hovořit tak, že porady vyznívají přátelskou shodou s jednotlivými stranami, které přitom mají navzájem rozdílná stanoviska. Není pochyby o tom, že, tak jak se domnívá doktor Kissinger, problémy mezi Amerikou a západními spojenci jsou do značné míry vyvolány právě těmito názorovými rozdíly mezi evropskými zeměmi, jež dosud v této chvíli ne našly způsob jak mluvit o pravdu jedinými ústy a jasně a jednoznačně se svým atlantickým spojencem.

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U. S. A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!

WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 676-0280

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SPOCI
Secretary

SPORT

Jarní část bojů I. fotbalové ligy byla zahájena. Poslední zápasy:

Sparta-Ostrava 0:0, Bohemians-Nitra 0:0, Slovan-VSS Košice 3:0, Lokomotiva-Inter 3:0, Teplice-Brno 3:0, Trnava-Dukla 1:1 a předehrávaný zápas Baník Ostrava-Slovan Bratislava 2:1.

Tabulka:

1. Sn Bratislava	17 22
2. Dukla Praha	17 22
3. Baník Ostrava	17 22
4. Sparta	17 19
5. Slavia	17 18
6. Bohemians	17 18
7. VSS Košice	17 18
8. Sp. Trnava	17 17
9. SU Teplice	17 16
10. Škoda Plzeň	17 16
11. AC Nitra	17 16
12. Lok. Košice	17 15
13. Tatran Prešov	17 15
14. Inter Bratislava	17 14
15. Zbroj. Brno	17 14
16. ZVL Žilina	17 10

Poslední zápasy I. hokejové ligy:

Kladno-Chomutov 9:1, Bratislava-Brno 6:4, Košice-Budějovice 5:2, Litvinov-Plzeň 3:5 a Jihlava-Pardubice 5:2. Tabulku vede Dukla Jihlava s 59 body před Spartou s 50 body.

JAKO ZA NEVOLNICTVÍ

U příležitosti premiéry svých nových divadelních her v Německé spolkové republice zodpověděl Pavel Kohout telefonicky (a to ještě prostřednictvím své ženy Jeleny) svým přátelům, kteří hry inscenovali — některé jejich dotazy. Text odpovědi uveřejnil deník Süddeutsche Zeitung. Kohout vyslovil nejdříve naději, že se se svými pracemi zase v dohledné době setká na československých scénách. Dodal ovšem: "Nevím samozřejmě, jak dlouho může tato dohledná doba trvat". Na další otázku odpověděl, že se necítí nijak izolován, neboť se každý den — stejně jako jiní "izolovaní" umělci v Československu — setkává s projevy sympatií od svých čtenářů a diváků. Kohout říká, že může své práce konfrontovat jak s těmi, kteří žijí za podobných podmínek jako on, tak s těmi, kteří představují oficiální kulturní politiku. "Tato konfrontace mi teď dává dobrý pocit, že jsem nezůstal doma nadarmo." Pavel Kohout pak oceňuje západní vydání a inscenace prací svých a svých přátel jako záruku, že zpoždění československé kultury za vývojem v ji-

Spartak Trnava-Dóza Újpest 1:1, v prvním čtvrtfinálovém zápase o Pohár evropských mistrů před 28.000 diváky (vyprodaný stadión). O postupujícím do semifinále rozhodne odvetné utkání v Budapešti 20. března.

Na lyžařských mistrovstvích světa v severských disciplínách získali čs. reprezentanti 2 stříbrné a 2 bronzové medaile. S. Henych v maratonu na 50 km a B. Paulů v běhu na 5 km vybojovali druhé místa a R. Höhnle ve skoku na lyžích a štafeta žen na 4 krát 5 km získali třetí místa. Šampionát se konal ve švédském Falune.

Výkonu světové úrovně dosáhla na mezinárodních atletických závodech v Praze československá reprezentantka M. Karbanová ve skoku do výšky. Karbanová skočila 190 cm, což je nový čs. halový rekord. Za světovým rekordem zůstala jen tři centimetry.

—pza—

AMERICAN CZECHOSLOVAK SPORT CLUB

zahájil jarní část ligové soutěže v neděli, 3. března vítězstvím ve Stamford, Conn. nad místním SC 5:3 (1:2). Naše mužstvo předvedlo dobrý výkon a zaslouženě vyhrálo brankami: Hano 2 — Campuzano 2 a Kutil. Hrál v sestavě: Kolbasovský, Murin, Minčák, Holka, Mihalo- vič, McGovan, Campuzano, Hano, Kutil, Gröger. Příští zápas hraje naše mužstvo v neděli dne 17. března ve 2.30 hod. v Central Parku proti Turkish SC.

ných zemích nebude tak velké. Na otázku, zda očekává nějaké zlepšení vylicených poměrů v důsledku evropské konference o bezpečnosti a spolupráci, Kohout odpovídá: "Jsem už bohužel natolik dospělý, abych od nějakých konferencí a sjezdů nečekal konkrétní důsledky. To jsem snad zažil jen v roce 1956, kdy XX. sjezd Komunistické strany Sovětského svazu ovlivnil skutečně pozitivně život každého jednotlivce. Konferenci o bezpečnosti a spolupráci v Evropě hrozí například reálné nebezpečí, že skončí tím, že si obě strany budou přísahat věčnou lásku, zatímco já nebudu moci navštívit své přátele za hranicemi a oni mne také ne; to vše 193 let poté, co Josef II. povolil svým poddaným v Čechách, aby se pohybovali jako svobodní lidé".

Snížit obsah kyslíčniku

uhelnatého ve svítinplynu tak, aby nezabíjel, se pokoušejí v tlakové plynárně Palivového kombinátu v Ústí nad Labem. Montují zde detoxikační linku, která bude dána už letos do provozu. Po získání zkušeností budou pak těmito linkami vybaveny i další plynárny.

MĚSÍC KNIHY

Byly doby, kdy čeští vlastenci z tenkrát dalekých krajů — to jest až odkudsi ze sousedních zemí — nosili na krosnách tajně zboží, které běžní pašeráci nebrali — neboť nevynášelo; byly to české knížky, které se v různých dějinných obdobích nesměly na vlastním území tisknout, ale jimž se dostávalo pořád a pořád velké čtenářské přízně. Tuhle tradici stojí nepochybně za to připomenout ve chvíli, kdy se současný československý režim nestydí slavit (už po dvacáté) Měsíc knihy. Letos je s tím — jak připomněl v televizi náměstek českého ministra kultury — spojeno i čtvrtstoletí nového vydavatelského zákona, jenž prý "učínil knihu ze zboží skutečně kulturní hodnotou". Ze spojení těchto a podobných slov, jichž padá a padne ještě bezpočet, a neodbytné praxe dnešních mocipánů "přes kulturu" vyplývá onen podiv, který slušný člověk stále znovu a znovu vysloví nad touhle často bezostyšnou líceměrností.

Ale bez ohledu na to — moderní doba je už taková: zkracuje vzdálenosti mezi světadíly a dokáže překlenout i kdysi zcela nezměrné propasti, které zely mezi kulturami různých národů a ras. Dnes má každý civilizovanější stát řadu odborníků — kteří dokáží zájemcům (a jejich počet se stále zvyšuje) zprostředkovat živý dojem i z kulturních hodnot zcela odlehklých. Československo je dokonce v tomto ohledu na jednom z nejpřednějších míst ve světě, neboť malá země u prostřed mnoha kulturních proudů, v centru velmi kultivovaného světadílu, má životní zájem na tom, aby vnímala a chápala vše cenné, co se kde objeví. A měla tento zájem odedávna, i v dobách (jak se už na počátku této úvahy vzpomínalo) státní nesamostatnosti. Byl to totiž jeden z mála účinných způsobů, jak dobudovat a uchránit národní svěbytnost i za okolností silného mocenského vlivu; jak udržet v lidech, po drobovaných ideologickému nátlaku schopnost duchovní obrany a tím i možnost intelektuálního odporu. Dnes je samozřejmě jiná doba. Všeobecný vývoj civilizační techniky ovlivňuje i kulturní oblast; nové sdělovací prostředky — především rozhlas — film a televize — zmnožují počet i druh informací, jichž se člověku dostává nebo může dostávat. Vypadalo to (a v rozvíjejících se kulturních oblastech to stále ještě vypadá), že tradiční způsoby šíření kultury zahynou. Proto se i knize prorokoval špatný konec, neboť se v moderních prostředcích spatřovalo více atraktivnosti a dobře přiměřené efektivity. Leč v opravdu poctivých kulturách k takovému procesu nedošlo a ne-

dojde. Kniha byla, je a zůstane zcela specifickým tvorivým dílem gramotného lidstva, a to dílem nenahraditelným, neboť navěky uchovává hodnoty jinak nesdělitelné: onu zvláštní směr poučení, citového vzruchu a zábavy, kterou si každý člověk zažívá sám a po svém, podle své volby.

A tu je ovšem kámen úrazu; neboť ne všechny režimy, co jich dnes na tom světě je, se chovají tak kulturně, jak o sobě samy a rády říkají. I během československého Měsíce knihy se obvykle vypočítávají různé údaje o nakladatelské či knihovnické činnosti, které ani — na rozdíl od mnohých jiných tamních statistik — ve faktech neklamou. V Československu se (a je to ve světě známo) skutečně hodně čte a naklady mnohých knih převyšují v přepočtu na jednoho obyvatele leckterou (i sprátelevnou) mocnost. Na oněch výpočtech lpí pouze jedna nepřesnost: některá fakta se v nich zamlčují. Nepíše se v nich například o tom, že za posledních pět let nevyšla v Československu jediná kniha básní či prózy na lepší (alespoň středoevropské) úrovni; ba ani o tom, že ve stejné době se ve společenských vědách nevydalo jediné dílo — které by nějak účinněji zasáhlo do živých myšlenkových proudů současnosti. Funkcionář sice vždycky vy- počítá, že bude vydáno půl

druhé stovky původních českých děl beletristických — ale cifra neříká nic o obsahu a hodnotě knih, o duchovní atmosféře, v níž vznikají (nebo nevznikají) a v níž jsou (nebo nejsou) přijímány. A tuto atmosféru dnes v Československu bohužel určují spíš černé listiny knih zakázaných a z veřejných knihoven vyřazovaných než nakladatelské plány: spíš smutný seznam členů uměle ustaveného Svazu spisovatelů než skutečná tvůrčí potence — včetně těch, kteří byli odsouzeni k mlčení. Čtenáři, kteří bez knihy nemohou být, se opět uchylují ke starým, osvědčeným klasikům a v nich nalézají útěchu v chmurných časech, povzbuzení pro čas příští.

Leč obecně vládne i zde apatie. Člověka tak ještě napadne, kolik kdo za tu či onu knihu vydělá, než v čem by mohla přispět k myšlenkovému kvasu. A proto se i v poločředním humoristickém časopise mohl u příležitosti někdejšího promítání televizního seriálu podle Jiráskova románu "F. L. Věk" — tedy příběhu, v němž knížky s jiskrou hrají velkou roli, a jejich nadšení pašeráci a distributoři také — proto se mohl objevit vtip, v němž obtloustlý pán před televizorem praví ke své neméně obtloustlé ženě: "Jestli to teď tomu Jiráskovi vydaj taky knižně, tak to se pěkně napakuje!"

Milan Schulz

Čs. jaderný program

Je dobře známo, že za okolností svobodného tržního postupu by bylo mohlo Československo už prakticky od r. 1945 stavět možnost příznivého ekonomického rozvoje na jednom z mimořádných pramenů — na uranové surovině, již je zatím ve světě stále nedostatek, zato však stoupá její potřeba. Československého uranu se však — jak také známo — zmocnil jako strategické suroviny Sovětský svaz, a to prakticky bez náhrady. V r. 1968 byla nakrátko zveřejněna čísla — která dosahovala částek věru astronomických. O všechny tyto prostředky ČSSR přišla a přichází. Neboť ani dnes není čs. účast na jaderném pokroku úměrná skutečnému postavení země jako významného exportéra uranu. I pro letošní rok předpovídá předseda Čs. komise pro atomovou energii Jan Neumann pouze zvyšování výkonu dosud jediné čs. atomové elektrárny v Jaslovských Bohunicích. Z jeho zprávy se dozvídáme, že loni tu po zahájení provozu došlo k havarii dochlazovacího systému; teprve koncem r. 1974 má výkon elektrárny dosáhnout jmenovité hodnoty.

Přitom je však třeba ještě dorešit některé technické problémy, na nichž provoz — přes veškerou spolupráci s údajně pokročilými sovětskými vědci — stále zadržává.

Jde především o možnost větší hodnoty vyhoření jaderného paliva. Letos se má také čs. průmysl širší zúčastnit kooperací výroby některých součástí pro další generaci sovětských jaderných elektráren, především typu Voronež. Pro ně budou vyrábět různá zařízení Vítkovické železárny, První brněnská — závod Škoda Plzeň a SIGMA.

Cílem výzkumných prací pak jsou podklady pro možnost výstavby jaderných elektráren s odběrem tepla, pro velká průmyslová a městská centra. Tady se ovšem předpokládá i užší výzkumnická spolupráce se Sovětským svazem. Půjde hlavně o přechod od lehkovýchodních k rychlým reaktorům, které budou v příštích desetiletích hlavním směrem rozvoje jaderné energetiky. V Řeži u Prahy má být také letos dobudována kontrolní radiochemická laboratoř, a to na základě dohody s Mezinárodní atomovou agenturou ve Vídni.

S ČÍM SOUHLASÍME...

(Dokončení z 1 strany)

rika, je nukleárně-raketový komplex — za předpokladu — že jeho účinnost bude udržována na potřebné úrovni.

Zádná moskevská vláda, která ví, že sovětská populační střediska by byla cílem odvetného útoku, nezačne atomovou válku s Amerikou — ledaže by si byla jista, že může při prvním úderu zničit doslova všechny americké rakety, na zemi i pod mořskou hladinou.

C.L. Sulzberger v New York Times

K ČEMU JE MOC

Někteří architekti světového mírového systému už dlouho tvrdí, že moc státu může být vypuzena z ústřední pozice v diplomacii nebo patřičně držena na uzdě mezinárodními dohodami. Bohužel nejen že vždycky moc bude hrát ústřední roli v mezinárodní politice, nýbrž ani dobrá vůle ani papír smluv nezmění její explozivní povahu.

Vojenská moc vždy bude základem důležitá jako faktor, který rozhoduje o bezpečnosti státu. Moc vždy rozhodne, jakým směrem se bude ubírat svět.

Nedávná krize na Středním Východě dokázala, že dvě velmoci jsou s to vynutit příměří. Rozhodl fakt, že velmoci mají v rukou dodávky zbraní ze země do země. A byla to rovnováha nukleárního strachu, která zabránila, aby se z této války stalo druhé Sarajevo. Je paradoxní, že explozivní síla nukleárních zbraní zabírá více než co jiného.

Jestliže naše diplomacie, má-li být aktivní a účinná, musí mít základ v silném vojensko-mocenském postoji. A jestliže stát, má-li zůstat bezpečný, musí mít prestiž, založenou na vojenské síle, proč připouštíme, aby naše vojenské loďstvo klesalo na podřadné místo ve srovnání se sovětskou flotilou? Proč naše armáda rezaví ve falešném domnění, že naši bezpečnost zaručí celodobrovolnická armáda?

Zjistí Spojené státy, že se daly vládat do nepřípravenosti jako Britové a Francouzi, když konečně přišli na to, že to Hitler myslel vážně?

Thomas Arthur Mesereau, dopis redakci New York Times

OBŽALOBA
PRESIDENTA

I.

Na obžalovací proces se skutečně musíme dívat jako na jeden z nejpochmurnějších výkonů ústavní zodpovědnosti, k němuž se musí přistupovat s největší opatrností, nestranností a spravedlivostí. Nemůžeme dovolit — aby se zvrhl v pouhou stranickou otázku nebo v politické lynčování.

Alexander Hamilton poznamenal ve "Federalistovi č. 65", že "obžaloba prezidenta zřídka nerozpoutá vášně celé společnosti a nerozdělí ji na dvě strany, jednu říce méně přátelskou a druhou nepřátelskou k obžalovanému. Vždy bude velké nebezpečí, že rozhodnutí se bude řídit spíše ponižnou silou stran

než skutečným důkazem viny nebo nevinu."

Alexis de Tocqueville se ve svém klasickém díle "Demokracie v Americe" díval na obžalobu prezidenta jako na "nejstrašlivější zbraň — jaké se kdy může chopit většina." Tvrdil, že zdánlivá mírnost trestu, odvolání z úřadu, umožňuje, aby byl obžalovací proces "vždycky použitelný... aby se ho mohlo snadno užít a ještě snadněji zneužít." Ale varoval, že trest, který lze tak lehce vynést, "je nicméně osudně tvrdý pro většinu těch, nad nimiž je vyřčen" — protože "ničí jejich postavení ve světě, poskvrňuje jejich čest a odsuzuje je k ostudné nečinnosti, horší nežli smrt." De Tocqueville uzavřel: "Až začnou americké republiky degenerovat, bude snadné ověřit si tuto pravdu pozorováním, zda se zvýšil počet politických obžalob."

Varování těchto dvou velkých politických filosofů dává do správné souvislosti vážnost a význam současného vyšetřování ve věci obžaloby. Doufám, že my ve Sněmovně poslanců můžeme i nadále přistupovat k této "první záležitosti" v nestranném a zodpovědném duchu, který se od nás požaduje, nemáme-li upadnout do pastí, které leží před námi.

John B. Anderson, člen Kongresu, v dopisu redakci New York Times

OBŽALOBA
PRESIDENTA

II.

V případě obžaloby prezidenta nemůžeme od žádného žalobce očekávat, že by mohl přesně definovat přestupek, za který má být obžalovaný souzen; a kdo je postaven před soud, nemá zákon, kterého by se mohl dovolat. Poslanec Gerald Ford logicky rozšířil tento volný prostor — když kdysi v argumentaci pro obžalobu soudce Williama O. Douglase prohlásil, že "zažalovatelným přestupkem je vše, co za žalovatelné považuje většina Sněmovny poslanců." A ještě otevřeněji to formuloval ministr spravedlnosti Richard Kleindienst, když řekl, že Kongres pro obžalobu nepotřebuje svědky — nýbrž pouze hlasy. Prohlásil: "Nepotřebujete důkazy, aby ste obžalovali prezidenta."

Naštěstí se Madison nedomníval, že by měl být presidentský úřad přenechán "libovůli senátu". A nebylo úmyslem tvůrců ústavy vydat prezidenta na milost Kongresu. At' mají žalovatelné přestupky jakýkoli rozsah — nemůže být ponecháno žalobci, aby dodal závaznou definitivu; nemůže mu být dovoleno, aby šel zákon na míru, aby zákon, podle něhož má být obžalovaný odsouzen, vytvořil. Obžaloba, podle Hamiltona, odsuzuje "ke cti nebo k hanbě... nejvýznamnější postavy naší společnosti" a měla by být proto obklopena všemi zárukami tradiční slůvnosti a řádného procesu. Nemůžeme odepřít prezidentovi, čeho se dožadujeme pro nejmenšího provinilce.

Raoul Berger, profesor práva na Harvardu, dopis redakci New York Times

Od rána do noci

Nad jednou statistikou, kterou zveřejnil pražský stranický týdeník Tribuna na důkaz péče "socialistického" státu o ženu, je možno rozvést úvahu, která platí pro všechny země moskevského bloku stejně, ovšem pro Československo zvlášť. Tato statistika uvádí fakta, jež by mohla v západním čtenáři, který nezná všechny okolnosti, vzbudit obdiv, ba někdy i závist. Jde o práva pracujících žen. Tribuna vypočítává, jak se v ČSSR ženám zakazuje noční práce. Absolutně to zákoník práce nepřipouští u žen těhotných a u matek dětí do 1 roku. U ostatních je už paragraf pružnější, neboť se výjimka připouští "u odpovědných a řídících funkcí, ve zdravotnických, sociálních a kulturních službách". Navíc — "jestliže to vyžaduje naléhavý zájem společnosti" — může vláda rozhodnout i jinak. Jiný odstavec zakazuje práci žen v podzemí (ovšem zase s výjimkami např. nemanuálních nebo zdravotnických výkonů), další pak vymezuje, které pracovní výkony jsou zakázány ženám těhotným, jakož

i matkám do 9. měsíce po porodu. Skutečně sociální je ustanovení o mateřské dovolené zaměstnaných žen, která dnes činí 26 týdnů (u matek dvou a více dětí až 35 týdnů); dovolená se zpravidla nastupuje čtyři týdny před předpokládaným porodem a žena během ní dostává 90 procent svého čistého platu. — Pro srovnání: v západoevropských zemích činí podobná dovolená 12-18 týdnů. — K této placené dovolené si čs. pracující žena může podle zákona vzít ještě další, až dvoutýdenní — ovšem už neplacenou-dovolenou, během níž (podle výše platu svého manžela) může pobírat mateřský příspěvek ve výši až 500 korun měsíčně. Pokud žena v těhotenství nemůže vykonávat předcházející práci a je přeřazena na místo méně placené, poskytuje se jí z prostředků nemocenského pojištění vyrovnávací příspěvek. Podle zákoníku nemůže dostat těhotná žena nebo matka pečující o dítě mladší jednoho roku (či opuštěná žena, pečující o děti mladší než tři roky) výpověď ze zaměstnání. Výjimka: ruší-li se celý podnik, kde byla nebo je zaměstnána, či zaniká-li příslušná část podniku. Když se po skončení mateřské dovolené žena vrací do zaměstnání, je příslušný podnik povinen zařadit ji na původní pracoviště nebo na jiné, které odpovídá její pracovní smlouvě a kvalifikaci.

A tady je právě jeden z o-

něch kamenů úrazu, který skrývá — oproti teorii — každá životní praxe. Podniky nemají vzhledem k napjatým úkolům státního plánu rády pracující matky. Jednak v nich tuší ženy, které nezůstanou u jednoho dítěte, čímž se organizačně všechno zkomplikuje. Jednak ze zkušenosti vědí, že více dětí znamená nezvratně větší absenci, protože každá nemoc dítěte způsobí, že se matka nedostaví do práce. Získá-li proto podnik během mateřské dovolené jinou, příhodnější sílu, nastanou po matčině návratu potíže se zařazením na odpovídající pracoviště. Tento druh sporů je nejčastěji námětem pro řízení před odborovými orgány i před pracovními soudy. V Československu je to záležitost o to častější, oč větší je tam zaměstnanost žen v produktivním věku. V tom má totiž ČSSR prvenství: je to celkem 90%. Toto vysoké procento je důsledek vyšších požadavků, co do životní úrovně, které nelze splnit jinak, než že pracují oba dospělí členové rodiny. Za nejblaho- bytnější mezi obecným lidem platí rodiny s větším počtem nezletilých dětí, které však mohou už od 15 let (byť zpočátku jen jako "meloucháři") vydělávat. Obecně spravedlivé sociální ustanovení tak přináší v daných okolnostech výsledky silně pochybné a v dlouhodobých důsledcích zřejmě i škodlivé. Matkám ani dětem to ku prospěchu být nemůže.

VOLBY V ANGLII

Co tedy bude s Anglií? Bernard Levin, tato studnice počestnosti, napsal v londýnských Times úvodník, který odhaluje pokrytectví opozice. Uvádí v něm čtyři stanoviska, převzatá z manifestu Labouristické strany, a dává čtyři odpovědi, které by měli dát — ale jak lze předpovědět, bohužel asi nedají — poctiví labourističtí politikové.

V programu Labouristické strany se říká, že ve Velké Británii má být a) kontrola cen; ale nemá být b) kontrola mezd. V programu Labouristické strany se říká, že stovky milionů liber by mohly být vzaty z vojenského rozpočtu, aniž by se v nejmenším oslabilo NATO.

V programu Labouristické strany se také říká, že se sociální podpora má rozšířit — aniž by se zvýšilo zdanění nižších a středních příjmů. Nad tímto programem by se zasmál učitel z obecné školy, ale ve Velké Británii a postupně i v Americe se lidé stále častěji smířují s politickou hloupostí. Je pravda, že si každá doba zoufá nad zhoršující se kvalitou veřejné debaty, a když si toho lidé začínají všimnout, většinou říkají, že je to proto, že situace je výjimečná.

Osud Velké Británie je pravděpodobně i našim osudem.

W. F. Buckley v New York Post

CITAT

"O svobodomyšlovni "levicoví" myslitelé Západu! O levicoví labouristé! O pokrokoví američtí, němečtí a francouzští studenti! Pro vás to všechno málo znamená. Pro vás celá moje kniha neznámá nic. Pochopíte to všechno teprve tehdy, až na vás zahřmí: "Ruce za záda!", a až se vy sami povlečete na naši Sibiř."

Alexandr Solženicyn

Za Janem Dokulilem

Jak je to nyní skoro pravidlem, dozvěděli jsme se o smrti českého spisovatele Jana Dokulila se zpožděním tři týdnů z nic neříkající noticky v náboženském tisku. Katolický kněz a básník Jan Dokulil zemřel 1. února ve Svitávce u Boskovic a jeho pohřeb se konal z tamního farního kostela 7. února. Dokulil patří mezi statečné vězněné spisovatele, jejichž jména budou trvalou obžalobou a hanbou komunistického režimu. Jeho případ je zvláštní: byl zatčen až na sklonku roku 1957, půldruhého roku po Seifertově projevu o vězněných spisovatelích, a odsouzen v neveřejném procesu na 12 let. Mezi Dokulilovy přátele patřil spisovatel Jan Čep, který druhá svého mládí předešel ve smrti přese o týden. Když byl Dokulil zatčen, Čep nám napsal: "Velmi mě rozrušila zpráva o zatčení Jana Dokulila. Zne- pokojující na tom je, kromě osobního osudu Dokulilova, že se při tom znovu omílá záležitost Zahradnickova. Vnu- cá se obava, že je to s tím "uvolněním" čím dál problematičtější, přese všechny kulturní výmny. Já jsem Dokulila osobně velmi dobře znal. Často jsem za váiky

býval na jeho faře v Uhřetově, kde tenkrát bydlel také Jan Zahradníček. Dokulil u Zahradníček byli švagři." Potud Jan Čep. Byl to zbytečný a absurdní proces. Dokulil byl v období pražského jara rehabilitován a v nakladatelství Vyšehrad se připravoval výbor jeho poezie. Zase jednou však poezie musela ustoupit tankům.

Jan Dokulil se narodil 3. července 1910 v Mastníku u Třebíče, byl po léta farářem v Uhřetově u Velkého Meziříčí, jako spisovatel vycházel ze Zahradnickova okruhu a inspiraci hledal u Březiny a Máchy. První sbírku Křížové dny vydal roku 1935, dva roky později Tvým slovem a roku 1940 knihu Lidský život. Po válce mu vyšla sbírka Tváří v tvář. Ve svých verších vyjadřoval vroucí víru v Boha a soucítění s lidmi a s přírodou. Naše literatura v něm ztratila vzníceného mystika, ale i poctivého dělníka slova.

PODPORUJTE

ČESKOU

NARODNÍ

ŠKOLU

O demokratický socialismus

V Paříži se konalo čtyřdenní kolokvium na téma Československo a socialismus. Pozornost vyvolalo sedm tezí o demokratickém socialismu, které přednesl německý spisovatel a publicista Günter Grass. Grass v nich vycházel ze zkušenosti, že ne teprve Stalin, ale už Lenin vytvořil stranu, dirigovanou úzkou stranickou hierarchií, která ovládá stranické masy a nakonec tam, kde se dostane k moci, nutně vede k teroru. Stojí v protikladu k osvobodujícímu a svobodomyšlnému socialismu. Doložil to na příkladu Sovětského svazu, kde Lenin spolu s Trockým už v roce 1921 zlomili povstání konštatských dělníků a námořníků proti této samovládě. Podle Grassa není možno spojovat marxismus s leninismem, ale je nutno hovět o leninismu-stalinismu. Solženicyn, jak řekl, nebyl vypovězen po uveřejnění své knihy *Souostroví GULAG* proto, poněvadž v ní kritizoval stalinismus, ale proto — že odhalil, že to byl Lenin, který vytvořením centralismu moci dal k tomu předpoklady. Grass z toho odvodil závěr, že ten, komu jde o demokratický socialismus, nemůže spolupracovat s komunisty, pro které je dnes jako dříve, leninská stranická hierarchie svatá a umožňuje kdykoli návrat ke stalinismu. Je samozřejmé, že tato teze se stala předmětem diskuse, protože kolokvia se zúčastnili i stoupenci komunistického hnutí — z nichž někteří byli ze západních komunistických stran vyloučeni, jiní stále členy komunistických stran jsou. Ostatně už sama skutečnost, že se na kolokviu sešli v otevřené a přátelské diskusi zastánci různých směrů se zdá.

Sklo do Paříže a Budapešti

Borští skláři odeslali na výstavu českého skla v Paříži kolekci rytého skla a vysokého smaltu. Expozice předvede výrobky tradiční i řadu novinek, např. nové kalíškové soubory a exkluzivní umělecké sklo. Také na mezinárodním veletrhu v Budapešti předvedou čeští skláři výrobky ze skelných vláken, ukázky varného skla, protisluneční sklo, lustry a laboratorní a technické sklo, koruny.

Matějská pout'

V pražském Parku kultury a oddechu (dř. Staré výstaviště) se konala tradiční Matějská pout', prý za poslední léta nejrozsáhlejší. "Pout'" se ovšem dnes skládá především ze zábavních atrakcí — které sem svezly z parků oddechu z celé republiky i z Německé demokratické republiky — a z prodejních stánků.

la být s Grassovou tezí v rozporu. V průběhu diskuse však došlo k bližšímu objasnění.

Grass odmítá spolupráci s těmi komunisty, kteří zastávají leninsko-stranické principy centralismu, vedoucího ke vzniku stranické hierarchie, která nakonec autoritativně ovládá ostatní. Naproti tomu demokratický socialismus spočívá na široké základně a je charakterizován právě tím, že vedení je podřízeno členským masám. V diskusních příspěvcích celé řady účastníků byla zdůrazňována souvislost osudů demokratického socialismu na Západě s demokratickým socialismem na Východě, kde jde konkrétně o obrodu dosavadního systému. I když podmínky, v nichž usilují o dosažení svých cílů, jsou rozdílné, je úspěch jed-

ných závislý na osudu druhých. Proto byla také mnohokrát podtržena — a to všemi účastníky bez rozdílu — nutnost, aby západní levice podpořila demokratickou opozici ve východních zemích a její představitele, kteří nyní žijí mimo svou vlast. To, jak bylo v diskusi zdůrazněno, není vměšování do vnitřních záležitostí východoevropských států; je to internacionální povinnost západní levice. Na závěrečné tiskové konferenci to na dotaz novinářů Jiří Pelikán vysvětlil tak, že nejde o to, dávat direktivy těm, kteří tvoří domáci opozici ve východních státech, ale že jde o morální solidaritu s jejich úsilím.

Účastníci ze západních států při rozboru důsledků zásahu Varšavského paktu proti

pražskému pokusu o obrodu východního systému poukazyvali především na dvě skutečnosti. Jednak na důsledky tohoto zásahu pro socialistické hnutí v západních zemích, kde přispěl k další diskreditaci socialismu a jednak na to, že Sovětský svaz se tím zbavil možnosti reformovat autoritářský systém. Potřeba takové reformy je tak stará jako Sovětský svaz sám.

Günter Grass přitom vyslovil názor, že podobně jako invaze Československa byl i zásah proti Chile namířen proti demokratickému řešení problémů Jižní Ameriky. Souvislost obou násilných zásahů účastníci ostatně zdůraznili v rezoluci. — Velkou pozornost věnovalo kolokvium otázce přímé účasti pracujících na řízení podniků. V tom jsou zkušenosti pražského jara pro západní levici neobyčejně cenné, protože

zatímco na Východě byla skutečná a přímá účast pracujících na řízení podniků v procesu normalizace v Československu násilně znemožněna, usiluje v této době řada kapitalistických států o zákonné zajištění spoluúčasti zaměstnanců na řízení kapitalistických podniků. Tato spoluúčast otvírá poprvé možnost kontroly jak soukromých tak státních podniků.

Obsáhlá diskuse, jak o zkušenostech pražského jara — tak o úkolech evropské levice, která však přes různost názorových východisek nevedla ke kontraversím, ale naopak k bližšímu vzájemnému pochopení, otevřela možnost široké mezinárodní spolupráce mezi silami, které na Západě i na Východě usilují o uskutečnění podobných cílů; to je demokratického socialismu či jeho regenerace.

P. Janýr

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud našim nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopulárnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČITADLO —

Petr Den. Sbírka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

ANTONÍN ŠVEHLA —

textová a fotografická monografie, vydaná ke stoletému výročí narození tohoto politika, který spolužákladal, budoval a řídil mladý československý stát. Neoprostředatelná publikace zejména pro mladé emigranty, kteří o Antonínu Švehlovi doma buď neslyšeli vůbec, anebo jenom nepravdy.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, ŽIJÍCÍCH MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚKTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

O B J E D N Á V Á M :

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00